

Jogélet.

A bírói függetlenségről. Nem annyira a budgetvita igazságügyi részében történt felemlítés, mint inkább Kőnig Vilmosnak multkori bátor cikke idézte eszünkbe a bírói függetlenség nagy kérdését. Örülünk, hogy olyan alkalmat találunk az erről való szemlélődésre, amikor nem az utolsó politikai izü eset kapcsán vonta valaki kétségbe és védi más valaki ezt a függetlenséget. Ugy vélnők, általában többet várnak ettől az eszménytől, mint amennyit józan meggondolással képzelní lehet. Nem arra gondolunk elsősorban, hogy pl. a bíró anyagi függetlenségével elméleti szigor szempontjából éppoly kevésbé egyeztethető össze az, hogy a kormányhatalom kinevezetheti és elöléptetheti a bírákat, mint ahogy nem férne meg vele az, hogy elbocsáthassa vagy degradálhassa. Nem is arra, hogy a ma létező, sőt a háboru előtt létezett bírói fizetések nem elég magasak, hogy a teljes vagy akár csak a kellő gondtalanságot és függetlenséget alátámasszák. Hanem többnyire nem gondolnak arra, hogy voltaképp mitől kell a bírónak függetlennek lennie? Nem lehet független a törvénytől, (kivéve, ahol alaptörvény őt a közönséges törvény fölé helyezi); nem független a törvényés rendelettől sem. Ahol tehát az írott jog maga foglal állást valamely végső társadalmi szétszakadásban: ott a bíró szükségkép ugyanazon az oldalon áll, amelyiken a paragrafus. Akiknek ez aztán nem tetszik, helytelenül panaszkodnak, hogy a bíró nem független: nekik a joggal magával van konfliktusuk. A világtörténelem széke előtt esetleg lehet vitatni, hogy maga a jog is helytelen volt, hogy (Madách-csal szólva) csak „védte a már megalakult hatalmat“, de amíg a jog fennáll, addig ezt a vitát hiába viszik a bírói tribunál elé. Végül nem szabad elfelejteni, hogy a bíró nemcsak az írott szabállyal, de többnyire a nemzeti közvéleménnyel is azonosítani szokta magát. Emlékezünk ugyan egy jelentős esetre, amikor másképp történt. A függetlenségnek ezt a nagy példáját angol bíró adta. Ugy olvastuk ugyanis Amerika történetében, hogy Alaszka területének birtoka vagy száz év előtt vitás volt Anglia és az Egyesült Államok közt. Az egyik fél a felfedező, a másik az első birtokbavevő jogcímére hivatkozott. Anglia egyik főbírája elé terjesztették az ügyet, mint közösen választott bíró elé: és ő, jogelvi meggyőződését követve, az Egyesült Államok mellett döntött.

b. gy.

Civiljogászok vitaestéi. 1925. november 18-án *Dr. Rakonitz Dezső* tartott előadást a *korlátolt felelősségű társaságról*. Előadó bevezetőben foglalkozott a hiteljogi kodifikáció visszamaradottságának okaival, majd ismertette a korlátolt felelősségű társaságról Németországban, Ausztriában és Franciaországban kialakult jogirodalmi és gazdasági vitákat, ugyszintén a külföldi judikaturát is. Ezután behatóan foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy szükségünk van-e a korlátolt felelősségű társaság intézményére, mely kérdést az előadó igenlően döntötte el. Ezt követte a korlátolt felelősségű társaságról szóló törvényjavaslat beható ismertetése, melynek kapcsán az előadó párhuzamot vont a német- és osztrák, ugyszintén az ujkeletü francia törvény között. A tervezet ismertetése kapcsán tért rá

az előadó egyes konkrét problémák kifejtésére, u. m. a kollektivisztikus, illetve individualisztikus elv érvényesülésének problémájára, a jótállási felelősség kérdésére, a természetbeni betétek értékelésére, az üzletreszek átruházhatóságára, a kisebbségi jogok védelmére stb. Behatóan foglalkozott az előadó azzal az aktuális problémával, hogy mikép vihető legcélszerűbben keresztül részvénytársaságoknak korlátolt felelősségű társasággá való alakulása. Befejezésül az előadó a korlátolt felelősségnek gondolatával foglalkozott jogdogmatikai szempontból és figyelemmel kísérte ennek az elvnek kialakulását a magánjog és a hiteljog körében, különös tekintettel az újabb kori kodifikációra.

Az előadáshoz Dr. Beck Salamon, Dr. Ribáry Géza, Dr. König Endre, Dr. Balla Ignác és Dr. Fränkel Pál szóltak hozzá.

December 2-án Dr. Mészleány Artur tartott előadást „Három tervezet” címen. Előadó elsősorban az *ipartestületek reformjáról* és az Országos Kézműves Testület felállításáról szóló törvénytervezetet ismertette s rámutatott arra, hogy ez a tervezet az ipari autonómiát ugyszólván teljességgel megszüntetné és a végrehajtó hatalom túltengésére vezetne. Ezután az *ingó jelzálogjog* meghonosítására vonatkozó terveket tette megbeszélés tárgyává és kiemelte, hogy azok megvalósításának főképp két nehézsége van: az egyik a végrehajtási jognak a létminimum mentességét biztosító rendelkezései, amelyek hatálybanléte alatt az ingójelzálogjog legfontosabb tárgyai ki vannak vonva az elzálogosítás lehetősége alól, a másik pedig a jóhiszemű harmadik személy jogszerzését rendező szabályok, amelyek az ingójelzálog hatályosságának körét ismét erősen megszorítják. Végül az előadó a *csődönkívüli kényszeregyesség* reformjára vonatkozó minisztériumi tervezettel foglalkozott és főképp az eljárást megelőző kötelező magánegyesség intézményét ismertette. Utalt arra, hogy a kényszeregyesség intézménye ellen felhozott panaszok egyrészt erősen túlzottak, másrészt túlnyomóan nem magára az intézményre, hanem a katasztrófális gazdasági helyzetre vezetendők vissza s hogy azok alapos orvoslása csak egy jó és modern csőd törvény megalkotásától volna remélhető. A rendkívül érdekes előadást december 9-én élénk vita követte, amelynek során az ingó-jelzálog kérdéséhez Dr. Varannai István, Dr. Szigeti László, Dr. Wolf Ernő, a kényszeregyesség reformjához, Dr. Fränkel Pál, Dr. Blau György, Dr. Vészi Mátyás, Dr. Glucksthal Andor, Dr. Fuchs Lajos, Dr. Wagner György szóltak hozzá.

Külföldi joggyakorlat.

A valorizáció és a késedelmi kár az osztrák joggyakorlatban.

Mint a többi országokban, hol a pénz értéke jelentékenyen csökkent, a felértékelés kérdése a bíróságokat és a jogirodalmat Ausztriában is erősen foglalkoztatta. Igen természetes, hogy a felértékelésnek nemcsak hívei hanem ellenzői is akadtak, utóbbiak az általános valorizáció veszélyét sokkal nagyobbak tartották, mint azt az igazságtalanságot, hogy egyesek a pénzromlás következtében súlyos kárt szenvedtek.